

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/162/2023
Identifikačné číslo spisu: 8112209231
Dátum vydania rozhodnutia: 29.05.2024
Meno a priezvisko: Mgr. Peter Melicher
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:8112209231.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ Y. N., G. B. P. XXX, zastúpeného advokátkou JUDr. Martinou Kožárovou Jenčovou, Prešov, Slovenská 69, IČO: 42 086 698, 2/ T. U., G. B. P. XXX, 3/ T. Y., G. XXX, 4/ H. U., G. B. P. XXX, 5/ L. Š., G. B. P. XX, 6/ L. L., G. B. P. XX, 7/ C. J., G. B. P. XXX, 8/ U. J., G. B. P. XXX, 9/ T. W., P. U., T. XX, proti žalovanému Združenie urbaristov a pasienkového hospodárstva Ruská Nová Ves - pozemkové spoločenstvo, so sídlom v Prešove, J. Borodáča 13, o určenie neplatnosti uznesenia z mimoriadneho valného zhromaždenia zo dňa 4. septembra 2011, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 29C/72/2012, o dovolaní žalobcu 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 21. októbra 2020, č. k. 2Co/48/2019-1232, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 21. októbra 2020, č. k. 2Co/48/2019-1232 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov rozsudkom č. k. 29C/72/2012-1087 z 28. novembra 2018 v spojení s opravným uznesením č. k. 29C/72/2012-1250 z 8. decembra 2020 zamietol žalobu, priznal žalovanému voči žalobcom 1/ až 4/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % a vo vzťahu medzi žalobcami 5/ až 7/ a žalovaným nárok na náhradu trov konania nepriznal. Žalobcovia sa žalobou domáhali určenia neplatnosti uznesenia prijatého na mimoriadnom valnom zhromaždení žalovaného dňa 4. septembra 2011 z dôvodu, že podľa ich názoru nebolo schválené podľa platného počtu podielov členov spoločenstva ani v súlade so stanovami spoločenstva pre platné rozhodovanie valného zhromaždenia. Vykonaným dokazovaním súd prvej inštancie zistil, že žalovaný je vedený v registri pozemkových spoločenstiev Obvodného lesného úradu v Prešove ako pozemkové spoločenstvo s právnou subjektivitou s dňom zápisu 8. septembra 1999. Vec právne posúdil podľa príslušných ustanovení zákona č. 181/1995 Z. z. o pozemkových spoločenstvách v znení platnom k 4. septembru 2011 (ďalej len „zákon č. 181/1995 Z. z.“) a poukazom na § 460 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“). Súd prvej inštancie poukázal na závery vyjadrené odvolacím súdom v predchádzajúcom rozhodnutí (uznesení č. k. 2Co/112/2015-848 z 29. decembra 2015) a rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Sžo/231/2008. Zdôraznil, že podľa § 139 Občianskeho zákonníka o hospodárení so

spoločnou vecou rozhodujú spoluvlastníci väčšinou podielov podľa veľkosti podielov a pri rovnosti hlasov alebo ak sa väčšina alebo dohoda nedosiahne, rozhodne na návrh ktoréhokoľvek spoluvlastníka súd. Z právnych úkonov týkajúcich sa spoločnej veci sú oprávnení a povinní všetci spoluvlastníci spoločne a nerozdielne. Nie je rozhodujúce, či tento právny úkon vybavoval niektorý zo spoluvlastníkov z vlastnej vôle alebo so súhlasom ostatných, alebo či konali spoluvlastníci spoločne. Vo vzájomnom vzťahu medzi spoluvlastníkmi je všeobecne rozhodujúci pomer ich podielov a ak má byť prijaté určité rozhodnutie týkajúce sa spoločnej veci, musí sa preň vysloviť nadpolovičná väčšina určená podľa podielov. Prehlasovaní spoluvlastníci sa musia podrobiť rozhodnutiu väčšiny aj bez súdneho rozhodnutia. Súd prvej inštancie preto akceptoval hlasy dedičov neprededených spoluvlastníckych podielov ich právnych predchodcov v prípade, ak sa valného zhromaždenia zúčastnili do úvahy prichádzajúci dedičia a v prípade viacerých dedičov aj hlasovanie tohto dediča, ktorý bol ostatnými spoludedičmi splnomocnený na hlasovanie za spoluvlastnícky podiel ich právneho predchodcu alebo sa hlasovania zúčastnil na základe predchádzajúcej dohody s ostatnými spoludedičmi. V súvislosti s námietkou žalobcu 1/, že nebola splnená podmienka zvolania zhromaždenia na žiadosť najmenej 1/3 členov súd prvej inštancie poukázal na predložený zoznam členov pozemkového spoločenstva v priebehu konania, z ktorého vyplynulo, že žiadosť o mimoriadne valné zhromaždenie požiadalo 171 členov. Ak by súd vychádzal z najväčšieho počtu spoluvlastníkov uvedených na jednotlivých LV nehnuteľností v predmete spoločného hospodárenia žalovaným, najvyšší počet podielov je uvedený na LV č. XXX v celkovom počte 304, a mal za to, že bola tak splnená podmienka pre zvolanie mimoriadneho valného zhromaždenia na žiadosť 1/3 členov. V nadväznosti na námietku žalobcu 1/, že valné zhromaždenie nebolo zvolané oprávnenou osobou, súd prvej inštancie konštatoval, že na platnosť rozhodnutia valného zhromaždenia nemala vplyv skutočnosť, či bolo valné zhromaždenie zvolané oprávnenou osobou, ale to, či prijalo rozhodnutie podľa § 19 ods. 2 zákona č. 181/1995 Z. z. Keďže rozhodnutie prijaté na zasadnutí mimoriadneho valného zhromaždenia pozemkového spoločenstva dňa 4. septembra 2011 bolo prijaté v súlade so zákonom č. 181/1995 Z. z., námietky žalobcu 1/ vyhodnotil súd prvej inštancie ako nedôvodné.

1.1. O nároku na náhradu trov konania vo vzťahu neúspešných žalobcov 1/ až 4/ voči úspešnému žalovanému súd prvej inštancie rozhodol postupom podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) a úspešnému žalovanému voči neúspešným žalobcom 1/ až 4/ priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Keďže vo vzťahu neúspešných žalobcov 5/ až 7/ a úspešného žalovaného súd prvej inštancie videl dôvod hodný osobitného zreteľa pre aplikáciu ust. § 257 CSP, vo vzťahu žalobcov 5/ až 7/ a žalovaného nárok na náhradu trov konania sporovým stranám nepriznal.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) v záhlaví označeným rozsudkom v spojení s uznesením č. k. 2Co/48/2019-1380 z 17. februára 2021, rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a stranám náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Odvolací súd zdôraznil, že súd prvej inštancie v konaní dostatočne zistil skutkový stav, vec správne právne posúdil, o veci následne správne rozhodol a skutkové zistenia prvoinštančného súdu majú oporu vo vykonanom dokazovaní. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie, na ktoré v plnom rozsahu odkázal.

2.1. Vzhľadom na odvolacie námietky odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie správne akcentoval zákonnú úpravu práv a povinností spoluvlastníkov pri nakladaní so spoločnou vecou, predstavujúcou predmet ich podielového spoluvlastníctva s tým, že vo vzájomných vzťahoch medzi spoluvlastníkmi je rozhodujúci pomer ich podielov. Rovnako správne akceptoval aj hlasovanie dedičov spoluvlastníckych podielov poručiteľov, u ktorých v dobe konania namietaného valného zhromaždenia dedičské konanie právoplatne ukončené nebolo. Súd prvej inštancie dôsledným spôsobom preskúmal a vyhodnotil hlasovanie jednotlivých spoluvlastníkov spoločných nehnuteľností, prípadne ich právnych nástupcov, podľa výšky spoluvlastníckych podielov a správne dospel k záveru, že valného zhromaždenia sa v percentuálnom vyjadrení v priemere zúčastnili členovia pozemkového spoločenstva, resp. ich dedičia, disponujúci rozsahom 53,67 % hlasov. Prvoinštančný súd po oboznámení sa s listami vlastníctva spoločných nehnuteľností nachádzajúcich sa v kat. úz. G. B. P. (LV č. XXX, LV č. XXX, LV č. XXX, LV č. XXXX, LV č. XXXX, LV č. XXXX, LV č. XXXX) v ich obsahu danom ku dňu 4. septembra 2011 a ustálení počtu členov žalovaného pozemkového spoločenstva, ktorí sa zhromaždenia zúčastnili a

hlasovali, podľa názoru odvolacieho súdu správne zistil, že Valné zhromaždenie bolo preto uznášaniaschopné a rozhodnutia, ktoré boli jeho predmetom sa prijali nadpolovičnou väčšinou, ako to predpokladá ust. § 19 ods. 2 zákona č. 181/1995 Z. z. Zároveň odvolací súd nezistil, aby súd prvej inštancie pri rozhodovaní o veci zohľadňoval nehnuteľnosti, ktoré netvorili podielové spoluvlastníctvo členov žalovaného, resp. ich právnych nástupcov.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca I/ (ďalej len „dovolateľ“) z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP. Napadnuté rozhodnutie, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie je podľa neho potrebné považovať za rozhodnutie porušujúce právo na spravodlivý proces, keďže ani odvolací a ani súd prvej inštancie nereflektovali a neriešili základnú otázku, a to otázku vlastníckeho práva členov pozemkového spoločenstva k parcelám zapísaným na LV č. XXXX (parcely č. 2013/1, 2013/2, 2015/1 a 2015/2), 1012 (parcela č. 2015/3), na LV č. XXXX (parcela č. 2013/4) a na LV č. XXXX (parcela č. 2013/3), k. ú. G. B. P., ktorá je podstatná pre rozhodnutie, keďže hlasy na valnom zhromaždení nemožno počítat' zo spoluvlastníckych podielov na nehnuteľnostiach, ktoré nie sú vo vlastníctve členov spoločenstva. Súd prvej inštancie spolu s odvolacím súdom nebrali do úvahy fakt, že spomenuté nehnuteľnosti, zapísané na LV č. XXXX, XXXX, XXXX a XXXX, k. ú. G. B. P. nie sú vo vlastníctve pozemkového spoločenstva a že zápis v katastri nehnuteľností na týchto listoch vlastníctva v prospech členov pozemkového spoločenstva nie je správny a bol dôvodne spochybnený. S poukazom na ust. § 19 ods. 1 zákona č. 181/1995 Z. z. je nepochybné, že zodpovedanie otázky vlastníctva nehnuteľností, teda aké nehnuteľnosti sú vo vlastníctve členov pozemkového spoločenstva, je podstatnou otázkou, keďže od jej zodpovedania následne závisí aj počet hlasov, ktorými disponujú jednotliví členovia pozemkového spoločenstva. Napriek námietkam dovolateľa sa súd prvej inštancie a ani odvolací súd s touto otázkou nezaoberali a nedali na ňu relevantnú odpoveď, pritom súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 195/03). Keďže hlasy na valnom zhromaždení nemožno počítat' zo spoluvlastníckych podielov na nehnuteľnostiach, ktoré nie sú vo vlastníctve členov spoločenstva, ale len zo spoluvlastníckych podielov na nehnuteľnostiach patriacich členom spoločenstva, na valnom zhromaždení je možné počítat' len hlasy vlastníkov nehnuteľností z LV č. XXX (podľa záverov súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu sa zúčastnilo 44,7 %), z LV č. XXX (zúčastnilo sa 49,2 %), z LV č. XXX (zúčastnilo sa 42,6 %), priemerne sa predmetného valného zhromaždenia zúčastnili členovia pozemkového spoločenstva vlastníaci 45,5 % hlasov. Mimoriadne valné zhromaždenie uskutočnené dňa 4. septembra 2011 tak nebolo uznášaniaschopné.

4. Žalovaný sa k podanému dovolaniu nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) uznesením z 27. júna 2023 sp. zn. 1Cdo/143/2021 dovolanie žalobcu I/ odmietol a žalovanému priznal voči žalobcovi I/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

6. Najvyšší súd vo vzťahu k dovolacej námietke arbitrárnosti rozhodnutia, ktorej sa mali všeobecné súdy dopustiť tým, že neriešili otázku vlastníckeho práva členov pozemkového spoločenstva k nehnuteľnostiam, zapísaných na LV č. XXXX (parcely č. 2013/1, 2013/2, 2015/1 a 2015/2), č. XXXX (parcela č. 2015/3), č. XXXX (parcela č. 2013/4) a č. XXXX (parcela č. 2013/3), k. ú. G. B. P., a to, že nie sú vo vlastníctve pozemkového spoločenstva a že zápis v katastri nehnuteľností na týchto listoch vlastníctva v prospech členov pozemkového spoločenstva nie je správny a bol dôvodne spochybnený, dovolací súd uvádza, že rozhodnutia nemožno hodnotiť ako arbitrárne. Z rozhodnutí prvoinštančného súdu a odvolacieho súdu vyplýva, že žaloba žalobcov bola zamietnutá z dôvodu, že prvostupňový súd mal po oboznámení sa s listami vlastníctva spoločných nehnuteľností nachádzajúcich sa v kat. úz. G. B. P. (LV č. XXX, LV č. XXX, LV č. XXX, LV č. XXXX, LV č. XXXX, LV č. XXXX, LV č. XXXX) v ich obsahu danom ku dňu 4. septembra 2011 a ustálení počtu členov žalovaného pozemkového spoločenstva, ktorí sa zhromaždenia zúčastnili a hlasovali, za to, že zhromaždenie bolo uznášaniaschopné a rozhodnutia, ktoré boli jeho predmetom, sa prijali nadpolovičnou väčšinou, ako to

predpokladá citované ust. § 19 ods. 2 vtedy platného zákona č. 181/1995 Z. z., pričom prvostupňový súd preskúmal a vyhodnotil hlasovanie jednotlivých spoluvlastníkov spoločných nehnuteľností, prípadne ich právnych nástupcov, podľa výšky spoluvlastníckych podielov a správne dospel k záveru, že tohto valného zhromaždenia sa v percentuálnom vyjadrení v priemere zúčastnili členovia pozemkového spoločenstva, resp. ich dedičia, disponujúci rozsahom 53,67 % hlasov. Zhodne so súdmi nižších inštancií dovolací súd konštatuje, že pokiaľ žalobca 1/ trval na tom, že neboli splnené podmienky na uznášaniaschopnosť mimoriadneho valného zhromaždenia pozemkového spoločenstva, tak nepredložil žiadne argumenty alebo dôkazy preukazujúce opak zisteného skutkového stavu a skutočnosť, že sa s názorom súdov nižších inštancií nestotožnil, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej arbitrárnosti, uvedené je riadne odôvodnené v rozhodnutí odvolacieho súdu (bod 19. a 21.). Pokiaľ žalobca 1/ namietal dokazovanie, v dovolacom konaní súd nie je oprávnený prehodnocovať dôkazy a vykonávať dokazovanie.

7. Na základe sťažnosti žalobcu 1/ Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) nálezom z 23. novembra 2023 č. k. III. ÚS 525/2023-21 rozhodol, že najvyšší súd uznesením z 27. júna 2023 sp. zn. 1Cdo/143/2021 porušil základné právo žalobcu 1/ na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Najvyššiemu súdu uložil povinnosť nahradiť žalobcovi 1/ trovy konania v sume 442,38 eura a zaplatiť ich právnej zástupkyňi žalobcu 1/ do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

7.1. Ústavný súd konštatoval, že k námietke nedostatočného odôvodnenia v rozhodnutí všeobecných súdov v relevantnej otázke súvisiacej so žalobou najvyšší súd adresne nereagoval, keď len všeobecne uviedol, že krajský súd dostatočne a správne vysvetlil, prečo považoval valné zhromaždenie za uznášaniaschopné. Okrem toho túto námietku nesprávne označil ako snahu žalobcu 1/ namietat vykonané dokazovanie a formulovať nové skutkové závery, pričom žalobca 1/ nesprávne, či neúplne skutkového stavu netvrdil.

7.2. Ústavný súd v tejto súvislosti poukázal na právny záver okresného a krajského súdu, že rozhodnutia boli prijaté nadpolovičnou väčšinou všetkých hlasov s poukazom na ustanovenie § 19 ods. 1 a 2 zákona o pozemkových spoločenstvách, z ktorého je zrejmé, že na prijatie rozhodnutia valného zhromaždenia bola potrebná nadpolovičná väčšina hlasov určených podľa veľkosti podielov členov na spoločných nehnuteľnostiach. Pokiaľ žalobca 1/ namietal, že podiely jednotlivých členov boli určené nesprávne z viacerých listov vlastníctva, na ktorých boli nesprávne zapísané, keďže členovia nie sú podielovými spoluvlastníkmi týchto pozemkov, namietal tým, že rozhodnutia neboli prijaté potrebným počtom hlasov a všeobecné súdy sa k tejto otázke vôbec nevyjadрили, hoci od jej vyriešenia záviselo rozhodnutie o žalobe. V dôvodoch svojho rozhodnutia ústavný súd poukázal na odvolaciu námietku žalobcu 1/, že uznášaniaschopnosť valného zhromaždenia nemala byť okresným súdom určovaná podľa podielov členov spoločenstva zapísaných na štyroch zo siedmich listov vlastníctva (spochybňoval podiely členov spoločenstva zapísané na štyroch listoch vlastníctva, nakoľko tieto nie sú výsledkom reštitučného konania, ale nesprávneho osvedčenia notárskej zápisnice z roku 1997), ale len z podielov členov spoločenstva na troch listoch vlastníctva. K tejto námietke okresný súd neuviedol žiadnu argumentáciu a krajský súd len vo všeobecnosti, že nebolo zistené, že by okresný súd pri rozhodovaní zohľadňoval nehnuteľnosti, ktoré netvorili podielové spoluvlastníctvo členov spoločenstva. Preto záver najvyššieho súdu pri posúdení prípustnosti dovolania z dôvodu námietky nedostatočného odôvodnenia rozhodnutí nižších súdov, že ide o námietku skutkového stavu, je nesprávny.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky je viazaný právnym názorom Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorý vyslovil v náleze z 23. novembra 2023 č. k. III. ÚS 525/2023-21 (§ 56 ods. 6 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov).

9. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 427 ods. 1 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) viazaný právnym názorom ústavného súdu, ktorý vyslovil v náleze (§ 134 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z.) dospel k záveru, že dovolanie je

dôvodné.

10. So zreteľom na povahu a účel dovolacieho konania dospel najvyšší súd k záveru, že v danej procesnej situácii, ktorá nastala po náleze ústavného súdu, pre dosiahnutie zmyslu a podstaty jeho nálezu z 23. novembra 2023 č. k. III. ÚS 525/2023-21 prichádza v dovolacom konaní do úvahy len zrušenie dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu z dôvodu porušenia práva žalobcu 1/ na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f) CSP konaním odvolacieho súdu, pre arbitrárnosť rozhodnutia, v dôsledku jeho nedostatočného odôvodnenia. Za danej situácie bude potrebné vysporiadať sa s podstatnou argumentáciou žalobcu 1/, že rozhodnutia Valného zhromaždenia neboli prijaté potrebným počtom hlasov (nadpolovičnou väčšinou) z dôvodu, že podiely jednotlivých členov neboli správne určené na štyroch zo siedmich listoch vlastníctva, na ktorých boli nesprávne zapísané, a preto Valné zhromaždenie nemohlo byť uznášaniaschopné; pozri bod 3., 12. a 13. nálezu.

11. Vyššie uvedené vedie najvyšší súd k záveru, že v danej procesnej situácii, ktorá nastala po rozhodnutí ústavného súdu, pre dosiahnutie zmyslu a podstaty nálezu prichádza v dovolacom konaní do úvahy len zrušenie dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu. Najvyšší súd preto rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

12. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

13. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

14. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.